

VERENIGING "ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58 - GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abonn. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel: 684541
Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

W E E K B L A D

=====
nadruk verboden

21e jaargang nr. 38

=====
17 juni 1977

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " "het antwoord

Bij het begin van de bijeenkomst deelt de hr. Sondag de aanwezigen mee, dat onverwacht in de nacht van donderdag op vrijdag de hr. Bilderbeek, onze voorzitter, is overleden. Daarna vraagt hij om de gebruikelijke stilte.

Goeden avond, vrienden.

Het is U bekend, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Eveneens zal u bekend zijn, dat dit een avond met geestelijk onderwerp dient te worden.

Ten aanzien van het voorgaande kan ik alleen zeggen: Uw verlies is onze winst. Dit klinkt u mogelijk wat hard in de oren. Ik wil echter proberen, in stijl te blijven en daarom vanavond iets zeggen over

S T E R V E N

=====
Doodgaan is voor een mens een onmeetbaar iets. Je weet als mens dan ook niet, wat je er mee aan moet. Wanneer je terug kijkt als geest, zie je dit altijd weer.

Wat de meeste mensen te weinig begrijpen, is het feit, dat voortleven in vele gevallen heel wat gemakkelijker is, dan het leven op aarde.

Wie overgaat, staat natuurlijk in het begin wel even vreemd te kijken. Dit is ook logisch. Wanneer u opeens in een geheel vreemde stad zou staan, zou u ook wel even verdwaasd staan kijken, waar u nu naar toe moet gaan.

Maar wanneer de eerste verwarring voorbij is, dan vind je al snel een lichtende wereld. En er zijn heel wat dingen, die je dan achterlaat, zoals die pijn in je rug, de steken in je zij, dat hoofd, dat pijnlijk was, die ogen, die het niet zo goed meer deden en al die andere dingen. Je bent dit alles opeens kwijt en bent voor je eigen gevoel weer geheel normaal.

Wat natuurlijk een toch wel aangename situatie is, ook al vraag je je af - dit zal meestal wel het geval zijn - wat er nu verder moet gaan gebeuren. Want je bent in de war.

Het enige, wat je kunt doen, is aanvaarden, wat er nu in je leven is gebeurd en ervaren, wat nu bestaat.

Ik dacht, dat iemand, die van dit standpunt uitgaat, ook zal begrijpen, dat de overgang vanuit een geestelijk standpunt eerder een verlossing is dan een ramp of zelfs een straf.

Er zijn overigens ook mensen, die heel graag dood willen gaan. Maar als puntje bij paaltje komt, dan willen zij toch maar liever niet. Zoals enkele jongeren zullen ervaren, die nu nog zo druk bezig zijn een niet bestaande republiek tot aanzijn te helpen brengen.

Dan stel je gemeenlijk voor de dood ook eisen, die veelal onmogelijk zijn. Je meent vaak, tot het zover is, dat je voorwaarden kunt stellen aan het leven en aan de dood. Wat natuurlijk niet mogelijk is.

Het gemakkelijkst komt iemand er af, die ongemerkt of zeer geleidelijk sterft. Het leven gaat verder. Je bent opeens ergens anders.

Je vraagt je wel af, wat er aan de hand is, wat er nu moet gaan gebeuren, maar in 999 van de 1000 gevallen krijg je al snel contact met iemand, die probeert je te helpen en even later zit je al in een lichte wereld uit te blazen en zegt tot jezelf: Hêhê, nu moet ik toch eens kijken, wat er werkelijk aan de hand is.

Dan zie je, dat je veel achter hebt gelaten, wat je in het begin zeker niet prettig vindt. Maar al heel snel kom je tot het besef, dat je daaraan iets wilt en kunt gaan doen. En daartoe ga je dan op je eigen wijze over.

In het begin gaat alles heel voorzichtig en is alles alleen maar dank zij de hulp van anderen mogelijk voor je, later kun je doen wat je noodzakelijk acht op een meer zelfstandige en daarom ook meer volledige wijze.

Het is duidelijk, dat het overgaan naar een andere wereld op zich alleen maar een enkele fase is in het werkelijke bestaan. Juist daarom wil ik enkele konklusies trekken.

Het bestaan op zich kent vele banden. Deze banden kunnen niet door de dood verbroken worden, maar alleen door jezelf. Alles wat is, kan voor jou dus blijven voortbestaan.

Stoffelijke beperkingen houden in de geest op te bestaan. Ook vele eigenschappen, die op aarde een rol spelen, zoals de drang je te laten gelden, jaloesie, andere hartstochten, bestaan niet meer voor je. Je bent daardoor vrijer en kunt bewuster reageren.

Vergeet verder niet, dat iedereen, ook u, eens zal moeten sterven. De angst voor het onbekende brengt u er toe dit vaak over het hoofd te zien, ook al erkent u het feit redelijk wel als onvermijdelijk.

U leeft voortdurend in het onbekende. U behoeft daarbij de dood niet als iets uitzonderlijks te beschouwen: Wanneer u vandaag in de trein stapt, weet u niet, of u mogelijk morgen nog gegijzeld bent en vast zit. Wanneer je vandaag in een auto stapt, weet je nooit, of je je bestemming zult bereiken, dan wel een ziekenhuis. Zelfs wanneer je de trap afgaat, ben je

er nooit geheel zeker van, dat je ongeschonden beneden komt. Er is een kans, dat je een been breekt of erger, nietwaar?

Het gehele bestaan is vol onzekerheden, ook al worden die door u niet nadrukkelijk en voortdurend beseft. Daarom stel ik: de dood is slechts een van de incidenten van het bestaan, niet meer en niet minder.

Ook geestelijk zijn bepaalde opmerkingen te maken in verband met de dood. Een van de belangrijkste lijkt mij voor een mens de volgende:

Alles, wat je voor anderen hebt gedaan, vormt je rijkdom op het ogenblik, dat je overgaat. Want door hetgeen je voor anderen doet, wat je anderen geeft, het leven voor anderen, heb je banden gekregen, die reiken tot in allerhande sferen.

Je blijft natuurlijk jezelf, dat is duidelijk. Maar die banden vormen een kracht, een licht, betekenen veelal ook vergaande nieuwe mogelijkheden.

Ik wil u een wonderlijk voorval in de herinnering brengen: Niet de laatste, maar de voorgaande voorzitter van uw groep voelde zich ook na de overgang nog zozeer in deze rol, dat hij, indien het enigszins mogelijk was geweest, zelf door had willen komen om te bedanken als voorzitter voor de aandacht, die men hem bij zijn ter aarde bestelling gegeven had.

Dit lijkt mogelijk een wat humoristisch voorval. Maar het tekent zo precies, wat er gebeurt in de dood. Je blijft jezelf. Het eigen karakter, de eigen geaardheid blijft nog bestaan. Van het ik gaat niets te loor.

Het leven van een mens is een bestaan, waarin hij altijd weer moet zoeken naar nieuwe mogelijkheden, nieuwe wegen, nieuwe ontplooiingen. Dat is wel duidelijk.

Maar bedenk daarbij dan, dat een ontplooiing niet kan bestaan uit een veranderen van het eigen ik. Er is geen sprake van een verandering, maar eerder van een meer bewust worden tot dat, wat je in aanleg reeds bent.

Per slot van rekening leeft een mens in de eeuwigheid en al, wat hij aan bewustwordingen kan beleven, is niets meer en niets minder dan het beseffen van iets, wat hij in feite al is.

Je kunt dus niet tot iets anders worden in de eeuwigheid, maar kun je wel meer van eigen wezen bewust worden. Deze bewustwording impliceert ook, dat je allerhande krachten en sferen, trillingen, leert interpreteren en steeds duidelijker gaat begrijpen, hoezeer je zelf daarvan deel uitmaakt.

Er zijn vele visies op de betekenis van het sterven. Er zijn mensen, die beweren, dat je dan onmiddellijk voor het oordeel komt te staan. Maar het werkelijke oordeel, waarop men doelt, speelt je gehele leven en in de dood een rol. Het is een voortdurend proces.

Alles, wat je als waardig, als deel van jezelf erkent, is goed en al, wat je doet - hoe dan ook - tegen je eigen begrip van het goede in, is kwaad en betekent gevoel van schuld.

Juist dit als kwaad aanvoelde, durf je na de overgang niet openlijk aanvaarden en erkennen. Je tracht dit voor anderen te verbergen, omdat je het gevoel hebt, anders in je hemd te staan. Daaruit vormt zich de ballast, die je beneden, in het duister, doet blijven.

Het goede - volgens jou - is datgene, wat je graag aan anderen wilt tonen, datgene, waardoor je anderen aanvaardt. Hierdoor wordt het tot een delen van bewustzijn, dat je omhoog drijft naar steeds hogere sferen.

Een leven op aarde is niet te beperken of te bepalen aan de hand van menselijke wetten. Dit zal u hopelijk duidelijk zijn. Want de menselijke wetten zijn geen wetten van de eeuwigheid en menselijke regels zijn geen werkelijk deel van de kosmos.

Maar in jezelf heb je grondeigenschappen. Om het eenvoudig te stellen: Wanneer je eenmaal als nederlander geboren wordt, zul je zonder enige moeite nederlands leren spreken. Andere talen leer je meer moeizaam, in sommige talen leer je nooit jezelf voldoende uitdrukken, ook wanneer je dit wenst.

Wanneer je een bewuste geest bent in de cirkelgang door de oneindigheid, zo ben je geboren binnen een deel van de goddelijke wetmatigheid. Die wet vormt dan een deel van je bestaan, komt steeds weer spontaan naar boven.

Ik doel hierbij niet op een geweten, dat grotendeels voortkomt uit konditionering, maar op een innerlijk aanvoelen en erkennen, dat je er toe brengt je terug te trekken, zodra er sprake is van gedachten, machten, of zaken, waarvan je voelt, dat zij niet wezenlijk bij je kunnen behoren. Die zaken zullen je zelfs als mens gemeenlijk tegen de borst stuiten.

Daarnaast voel je een soort innerlijke vrede, een bevestiging, wanneer je dingen doet, die voor jou goed zijn, zelfs indien de wereld er anders over zou denken.

Op deze wijze vorm je dus jezelf: je beantwoordt steeds weer, aan hetgeen je in wezen reeds bent. Door elke meer bewuste beantwoording aan je werkelijke ik manifesteer je ook meer de kwaliteiten van het licht, zoals dezen deel zijn van je ego en bemerk je ook steeds duidelijker, hoe dit licht zich middels jou kan openbaren.

Spreek je over sterven, dan lijkt het altijd weer een treurig onderwerp, dat een zekere plechtstatigheid met zich brengt. Want zo is in de ogen van de mensen de dood.

De dood is altijd weer wat kaal en bestaat symbolisch uit botten zonder bekleding, ook al laat een Saint Saens hem viool spelen. Maar zelfs dan anders dan anderen: op een bijzondere verstemde wijze vals.

Hierdoor wordt de dood tot een afzonderlijk wezen, een afzonderlijk gebeuren. Volgens mij moet je de dood eerder anders zien. Het lijkt meer op het verpoppen van een rups. En zegt de rups "o, ik sterf", wanneer hij tot vlinder wordt?

Ik geloof niet, dat het voor de rups een treurige gebeurtenis zal zijn. Integendeel zelfs: Van een kruipende verwerker van bladgroen en vezels wordt hij opeens tot een vliegende bloem, die mogelijk hier en daar wat nectar puurt, maar verder dan ook een vrijheid geniet, die hij nog nooit heeft gekend.

Dat nu is de geest: de vlinder, die voortkomt uit de pop van het stoffelijke leven. Een in wezen vreugdig gebeuren, ook al denkt u mogelijk: voor mij behoeft het voorlopig nog niet. Trouwens: indien u een vlinder wilt worden, zult u moeten wachten tot het ogenblik, dat u werkelijk aan het verpoppen

toe bent.

Voor een ieder komt echter de tijd, dat die vrijheid aanbreekt. De vraag is dan alleen maar, of je in de voorgaande periode voldoende van licht hebt leren beseffen, om er niet bang voor te zijn en, zodra je vleugels droog zijn, omhoog te wieken.

Want eerst dan kun je hoger gaan dan de lage bossages, waarin je als rups reeds geleefd hebt om vrijelijk op te stijgen naar de blauwe hemel tot je, moe, naar beneden kijkt en één van de mooiste bloemen, die je ziet, kunt kiezen om daarop voor een ogenblik te rusten.

Sterven is niet een zo ernstige en vervelende zaak als men denkt. Mogelijk is het verkeerdt, dit met zoveel nadruk te verkondigen, wanneer zojuist iemand, die men kende, is overgegaan.

De kans is immers groot, dat velen denken: jaja, praatjes voor de vaak. Besef echter, hoe vreemd mensen vanuit een geestelijk standpunt op het denkbeeld van de dood reageren.

Denk maar eens aan Hamlet: Daar staat hij, bij een graf, een juist opgegraven schedel in de hand, kijkende, alsof hij die nog herkent, wat toch niet zo erg waarschijnlijk klinkt en dan:

Poor Yorrick. To die, to rest, to sleep. To sleep, but then, perhaps, to dream....? En de mensen denken over de dood bijna net zo: Wanneer wij dood zijn, dromen wij dan?

Neen. Natuurlijk niet. Jullie dromen nu, jullie op aarde, met je zwaar overschatte bottenbeweging. Jullie dromen van dingen, die niet bestaan en wanneer je soms even iets proeft van een schoonheid, die werkelijk is, zo vergeet je die weer snel in een zelfrechtvaardiging, die overbodig is.

Wie gaat slapen, hoopt bij u toch ook wakker te worden? Wie op aarde leeft, doet een dutje, droomt even, ervaart. Maar ook hij zal moeten ontwaken, Dan ben je weer vrij.

Hoe kunnen mensen van zoiets eigenlijk iets zo tragisch, zo dramatisch maken? O, ik besef het wel. Het is niet prettig, wanneer iemand, waarmee je je gebonden acht, heengaat. Maar waarom dan hiervan meer een drama gemaakt dan van het vertrek van een relatie, die emigreert naar b.v. Australië of Canada? De kans, dat je die op korte termijn weer ziet, is immers even gering?

Waarom dit begrip van onherroepelijkheid meer aan de dood dan aan andere vormen van afscheid verbinden? Wanneer je in een hiernamaals werkelijk gelooft, is daartoe volgens mij toch maar weinig reden.

Men ontmoet elkaar heus weer. Mogelijk is het voor jullie aardig om te weten, dat jullie voorzitter, die nog niet geheel boven Jan is aan onze kant, nu de voorzitter helpt, die zich nog afvraagt, wat hij moet beginnen aan onze kant. Beiden overigens goed begeleid door ons.

Zo staan de zaken werkelijk. Ik heb zo het gevoel, dat men het leven niet voldoende begrijpt. Leven is niet alleen maar bestaan op aarde, daar iets bereiken en dan afgelopen. Ten hoogste verder een halleluja of een oje oje'.

Leven is een voortdurende cirkelgang. De meesten van u kennen het beeld van de spiraal des levens wel: alles keert steeds weer terug. Elke keer weer ga je de weg door wereld

en sferen om terug te keren, te inkarneren met dezelfde mogelijkheden op een ander niveau en zo voorts.

Je kunt het nog eenvoudiger stellen: iedereen bevindt zich in een soort kringloop, die eerder een kringloop van besef schijnt te zijn, dan van wezen.

Je bent mens. Goed. Daarna daal je mogelijk af en ga je eerst eens door de duistere wereld heen. Want de duistere wereld bestaat ook, al is die duisternis op zich niet zo belangrijk. Het is een ogenblik van verstarring en overweging.

Maar al snel besef je weer, dat de wereld van de mensen er is, al ga je verder, omhoog, steeds verder omhoog. Je ziet steeds nieuwe kleuren, nieuwe krachten, nieuwe ontwikkelingen. Je hoort op de duur het kloppende ritme van de kosmos zelf, als uitgebeeld in de tijd.

Dan kom je aan het meer van verblindend licht, dat de enige werkelijkheid is. Je dompelt je er in onder, vergeet mogelijk tijdelijk vele zaken, of verliest zelfs tijdelijk het bewustzijn.

Ook daar kom je weer uit, zeggende: achter mij is het Licht. Maar ik moet leren dit beter te beleven, te aanvaarden, te beseffen.

Zo begin je de weg omlaag, gaande door sfeer na sfeer na sfeer. In elke wereld leef je een tijd, werk je een tijd, speel je een tijd. Tot het ogenblik, dat je weer zult moeten zeggen: ik kies weer voor de mensenwereld. Ik zal trachten haast nu te zien als een beleving en niet vooral als een taak.

En voor je het weet, krijg je weer een klap op je billen, je gilt weer even en de rondgang begint opnieuw....

Dat is de kringloop van het leven, waaraan wij allen gebonden zijn. Wij in de geest zijn hieraan evenzeer gebonden als u, omdat ook wij altijd weer alle sferen achtereenvolgens zullen beleven, omdat wij ook de relatie tussen die schijnbaar zo verschillende sferen achtereenvolgens moeten erkennen en beleven, omdat ook de geest eenvoudig nog niet in staat is dit alles gelijktijdig te overzien.

Als geest besef je steeds meer, hoe weinig je nog kunt en weet, maar wanneer je dan weer in de menselijke wereld terecht komt, meen je opeens weer, dat je alles weet. Dan roep je weer: het kan niet anders, God wil het. Waarop je alles opsomt, waarvan je wenst, dat een ander het al dan niet zal doen.

Dan beroep je je op zaken, die je ~~niet~~ eens durft onderzoeken op echtheid en waarschijnlijkheid en zegt: er staat geschreven ... Waarop je anderen probeert te dwingen zaken als zekerheid te aanvaarden, waarvan meer dan de helft niet klopt.

Dan ben je weer geneigd uit te roepen: Ik heb de waarheid, ik ben uitverkoren. En je moogt dit spel spelen. Je moogt spelen, dat je uitverkoren bent, je moogt spelen, dat je belangrijk bent, dat je de wereld verbetert of gestalte geeft, ook al kun je op je vingers natellen, dat men je over 50 jaren allang weer vergeten heeft. Je leeft op aarde en je moogt spelen, omdat je daardoor banden op een andere wijze gaat beleven en taken op een geheel nieuwe wijze ondergaat.

Je gaat je leven en beleven inkleden op een wijze, die in de werelden van de geest haast niet denkbaar is, tot op het

ogenblik, dat je bijna ontwaakt en " dood" heet te zijn.

Dan is er gemeenlijk wel dat ogenblik, waarop je een kilte meent te gevoelen en wenst: Och, kon ik nog maar even blijven liggen en verder dromen. Maar je moet opstaan. En dan zeggen de mensen: Hij is dood.

Misschien dat je opnieuw door het duister gaat, maar nu je eigen licht met je draagt, zodat je het duister nu ervaart als een korte periode, waarin je anderen kunt helpen en de weg moogt wijzen. Wie zal het zeggen.

Dan voert de weg weer omhoog en mogelijk zul je eens alle werelden en sferen voldoende kennen, zodat je bij een nieuwe afdaling naar de menselijke wereld niet meer de gedaante van 'n mens behoeft te dragen, maar je manifesteert als een gedachte, een invloed, een licht misschien, dat reinigt, stimuleert, inspireert.

Dan zul je zo je sferen en de wereld van de mensen leren samentrekken, tot het lijkt, of je zelfs in je uitingen de belevingen van het geestelijk wakker zijn en de slaap en droom in de stof wilt samentrekken, tot je jezelf en anderen duidelijk kunt gaan maken, dat dit alles een werkelijke en ondeelbare eenheid is.

Dat zijn de kringlopen, die leven en sterven met zich brengen. Ik besef wel, dat mijn benadering van dit alles beperkt is. Er zouden duizenden stellingen en voorbeelden te vinden zijn, zelfs in menselijke werken en denkwijzen, om dit alles te illustreren.

Maar wanneer ik dan de schok zie, die de dood bij u veroorzaakt, wil ik niet betogen, preken over de werkelijke inhoud van leven.

Ik voel mij eerder geneigd u toe te roepen: Lieve mensen, begrijp het dan toch. Sterven is wakker worden, je meer kunnen ontplooien, een vrijer worden. Want je kunt je pas in de werkelijkheid goed ontplooien, wanneer de droom gedroomd is.

Waaraan ik dan natuurlijk troostend vele aangename berichten over onze wereld zou kunnen toevoegen, tot het klinkt, of ik vertegenwoordiger zou zijn van een VVV voor de sferen.

U weet wel: lieve mensen, bij ons is het altijd zonnig, het is nooit te warm, nooit te koel. Regen en donder heb je bij ons niet, tenzij je die zelf denkt en in dat geval wil je ze ook hebben.

Kontakt met een ieder is mogelijk en bereikbaar, zonder enige beperking, want je kunt elkander volledig begrijpen, volledig ook kun je een scheiding trekken tussen jou en een ander, wanneer er geen harmonie is.

Je kunt elke taak opvatten, die je bevalt. Je kunt zelfs je oude stoffelijke liefhebberijen nog een langere tijd voortzetten, wanneer je dit wenst. Je kunt je ook bezig houden met iets, wat een soort T.M. voor de geest is: het mediterend ontvangen van een hogere waarheid en beter besef van jezelf en de kans om na te gaan, of je iets van het besefte in je eigen kleinere wereld reeds waar kunt maken.

De wereld van de geest is een wereld zonder vervuiling. Het is een wereld, waarin de wind altijd zacht waait, de bloemen altijd op zijn mooist zijn en de bossen wachtend klaarstaan als levende kathedralen, waarin je kunt wandelen en mogelijk hogere waarden kunt ervaren, zo goed als er bergen zijn, waarin je je terug kunt trekken.

Verscholen in die bergen liggen de ravijnen van de tijd, waarin je het gebeuren voorbij kunt zien gaan, terwijl je je realiseert, hoe vaak je reeds in menselijke en andere vormen geleefd hebt en je alle ervaren weer herinnert.

O, lieve mensen, de wereld na het stoffelijke leven is een grootste, veelomvattende wereld. Een wereld, zonder horeca - bedrijven, maar met de mogelijkheid alle vreugde en alle vriendelijkheid te ervaren, die maar denkbaar is.

Alleen hij, die zelf hiervoor vlucht, bang is voor het licht, zal langere tijd in het duister verder moeten gaan met zijn oude dromen, die hij niet meer volledig beleven kan. Maar zelfs deze zal eens wakker worden en de werelden van het licht aanvaarden.

Het is voor ons in de geest altijd weer moeilijk te begrijpen, dat mensen tegen de dood aankijken als iets heel ergs, als iets onherstelbaars.

Zeker, er zijn nadelen aan het sterven van een medemens verbonden, dat beseffen zelfs wij. De orde b.v. zit weer zonder voorzitter en hoe moet je dat nu op gaan lossen? En er zijn mensen, die denken: ik moet nu verder zonder die gezelschap, die vader. Maar wat nu, want hij is er niet meer.

Maar het leven gaat ook voor hen net zo rustig verder, alsof er niets gebeurd zou zijn. En wanneer zij ook tot zich zeggen: Ik leef, dus moet ook ik verder gaan, zo zijn de kontakten voor de overgegang heel wat gemakkelijker dan in gevallen, waarin mensen proberen zich van de gehele wereld af te zonderen in een leed, dat, hoewel onbeseft, mogelijk toch ook voor een groot deel zelfbeklag is.

Het is mogelijk hard, wanneer ik dit zo zeg en u denkt waarschijnlijk, dat het beter zou zijn dit niet of tenminste anders te zeggen. Maar ik tracht u de feiten onder ogen te brengen. Dan moet ik dit zeggen en ook het volgende:

De dood is een illusie. Het leven op aarde is een droom, maar het bestaan in zijn geheel is een lichtende werkelijkheid. Beantwoord dan maar aan de dingen, die je in jezelf voelt als juist en goed en verwerp alles, wat je - hoe aarzelend mogelijk ook - toch als duister of onaanvaardbaar kwalificeert.

Probeer te leven in 't licht, dat je kent terwijl je in de stof zit en je zult leven in een licht groter dan alles, wat je nu beseffen kunt, wanneer je dood gaat.

Weest niet bang voor de dood en weest ook niet bang voor het leven. Dat is mijn boodschap. En wanneer je ziet, hoe mensen, die zich er in het leven goed hebben doorgeslagen, ondanks alle moeilijkheden en problemen, met hun begrip en wijsheid, hun al dan niet beseft weten, omtrent hetgeen voor hen juist of niet juist is, de vreugde van de vrijheid beleven in de geest, zo kun je moeilijk meer zeggen, dat het leven een droeve zaak, of de dood een treurig gebeuren is. Dan zeg je als geest:

Zie daar, zielen, die een sleutel gevonden hebben naar 'n lichtere wereld. Laat ons hen die rust, dat licht, die werkelijkheid gunnen. En wij hopen, dat mensen zullen leren dit met ons te zeggen.

Doe op aarde, wat je moet doen, leef zo gelukkig mogelijk en weet, dat de werkelijkheid van het leven niet ophoudt bij de dood, maar eerder daar pas goed begint.

En wat u allen betreft: Blijf nog maar rustig enige tijd dromen in de stof. Ik gun het u van harte. Maar nog meer gun ik u een ontpoppen, een ontwaken, waarin u het licht van de werkelijkheid zult kunnen en durven aanvaarden, zodat u zich zult mogen ontplooien tot een werkelijk lichtende kracht, die opgaat tot de grens van de trillende verblinding, die het begin is van Gods werkelijkheid.

Hebt u kommentaar? Neen. Ik weet het wel. Dit was een soort preek. Maar dan in ieder geval een preek, die heel dicht bij de werkelijkheid ligt. Maar wanneer u niets te zeggen hebt, zal ik hier mijn bijdrage maar gaan afsluiten.

Ik zou dit willen doen met deze mogelijk wat verouderde, maar toch zo ware wijsheid: De kleine liefde, die wij kennen, is de sleutel tot de grote liefde van de Schepper.

Het kleine streven, dat wij kennen, is de ontplooiing in de eeuwigheid.

Uit de beperktheid van het stoffelijke leven komt de oneindigheid van mogelijkheden voort, waarin je steeds meer jezelf moogt zijn en toch gelijktijdig deel kunt blijven van een beseft licht.

Goeden avond.

-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Mede door de omstandigheden houden wij ons op deze avond sterk bezig met een onderwerp, waar de meeste mensen van gruwen.

Ik kan dat overigens heel goed begrijpen. Toen ik zelf overging, keek ik terug naar de wereld en sprak tot mijzelf: Arme wereld, wat heb je nu veel verloren.

Schijnbaar ben ik de enige, die toen die overtuiging was toegedaan, hetwelk voor mij een diepe ontgoocheling was. Aan de andere kant moet je toch ook erkennen, dat je alles in je stoffelijk bestaan beleeft aan de hand van eigen denkbeelden, eigen visie.

Wanneer je denken wilt, dat je belangrijk bent, mag dit, wanneer je daarmee gelukkig bent en anderen gelukkiger kunt maken. Later zul je wel zien, in hoeverre je met de veronderstelde belangrijkheid gelijk hebt gehad.

Op aarde en kort na mijn dood meende ik, dat ik bijna altijd gelijk had. Nu beseft ik, dat ik bijna altijd ongelijk had, al ben ik nog niet ver genoeg om mij te verheugen over het feit, dat ik mijn feilen nu zelf kan zien.

Ik moet eerder zeggen, dat ik mij soms zelfs nog verheug over het feit, dat ik tegenover anderen mijn ongelijk niet toegaf, zodat u ziet, dat een geest in vele opzichten nog echt menselijk kan zijn.

Ik meen, dat een ingewikkelde lezing op deze avond wat minder op zijn plaats is en zou u daarom maar enkele eenvoudige denkbeelden voor willen leggen, die aansluiten bij de woorden van de voorgaande spreker. Want wanneer je eenmaal in een bepaalde gedachtengang gevangen bent, kun je die niet opeens onderbreken of de emoties, die er het gevolg van kunnen zijn,

geheel ongedaan maken.

Ik heb wel enige denkbeelden voor u, die ik, zo mogelijk, zal verluchten met voorbeelden.

De angst van een droom ligt in het chaotische karakter ervan. De angst voor de dood is de angst voor de chaos. Maar de chaos kan alleen in jezelf bestaan. Daarom is het van belang innerlijk de zaak steeds zo goed mogelijk te regelen.

Ik heb dit indertijd zo goed mogelijk zelf gedaan. Ik was echter te hard, al was ik niet bepaald het type vader, dat een meisje, dat ondeugend is geweest, door het ontbreken van de pil in mijn dagen vaak met merkbare gevolgen, in de koude sneeuw naar buiten zond met woorden als: ik heb geen dochter meer...

Ik heb wel kinderen gehad. Acht. Dat was in mijn tijd een gemiddelde. U moet denken, dat er toen nog geen goede medische verzorging bestond, terwijl je er toch wel voor moest zorgen, dat je iets overhield voor de oude dag. Want zo ging dat in die dagen.

Ik had de gewoonte te zeggen: stil, zo is het en anders niet. Waarbij ik mij dan vaak voelde, zoals ik meende, dat Mozes zich gevoeld moet hebben, toen hij de berg afkwam.

Ik weet natuurlijk niet, of Mozes ooit met dergelijke gevoelens de berg is afgekomen, al zou ik die in zijn plaats zeker gekend zou hebben.

Maar bij beschouwing van deze fout ben ik wel tot de konklusie gekomen, dat de achtergrond voor deze gevoelens van teutoonse aard moet zijn geweest, zodat mijn neiging mij onfeilbaar aan te stellen en gezag uit te oefenen, in feite voortkwam uit een onzekerheid, die mij kennelijk mijn gehele leven heeft gekweld.

Niet, dat het u een draad aangaat, wat ik vroeger in het stoffelijke leven geweest ben of gedaan heb. Dit om vragen te voorkomen. Wij bevinden ons in een geciviliseerd gezelschap, zodat het mij onmogelijk is mijn vroegere aardse persoonlijkheid op de kortste en duidelijkste wijze, volgens mijn huidig oordeel, te omschrijven. Een zakje met knikkers komt echter, mits biologisch bezien, dicht in de buurt.

Nu wel te verstaan, want vroeger zag ik mijzelf helemaal zitten. Nu zie ik mijzelf natuurlijk niet meer zo. Nu ben ik op zoek naar mijzelf, wat impliceert, dat ik na mijn dood steeds meer menselijk geworden ben.

De situatie, waarin je verkeert, brengt je altijd weer tot het stellen van bepaalde punten als juist. Wanneer u zouwt weten, hoeveel zaken wij als vast en zeker aannemen, wanneer wij op aarde vertoeven, dan zoudt u schrikken.

Wij zijn geneigd de meest onbewezen stellingen als feiten en werkelijkheid te stellen, zonder dat enig feit, dat een bewijs kan vormen, in verschijning zal treden.

Alles, wat samenhangt met het leven in de geest, is in feite een je ontdoen van dergelijke zekerheden. Het is een soort mentale striptease, een wegwerpen van maskers, kledingstukken en vermommingen, waarin je jezelf als mens aan den volke placht te tonen.

Vrolijk is dit proces niet bepaald. Het vindt dan ook gemeenlijk in eenzaamheid plaats, terwijl strippen bij u

gemeenlijk pas attractief heet, wanneer het plaats vindt op tapkast of toneel, ten overstaan van een hechelende en applaudiserend gezelschap.

Waarbij de vraag is, of de aanwezigen niet eerder datgene bewonderen, wat zij in zich gevoelen, dan wat zij aanschouwen. Want elk wezen is, zoals ik nu besef, voorzien van allerhande voor- en nadelen, die in de schepping als onmisbare tegenstellingen voortdurend optreden.

Het verliezen van de illusie, die je stelt tussen jezelf en de werkelijkheid, is echter de kern van een meer bewust geestelijk bestaan.

Het kost vaak grote moeite. Afstand doen van een geliefde leugen kan pijnlijker zijn, dan een bezoek aan de tandarts. Een terzijde stellen van het laatste masker, wetende dat een ieder je nu zal kennen, zoals je werkelijk bent, vergt nog veel meer. Zoals men op aarde zou stellen: dan ben ik nog liever dood. En zo erg is het inderdaad, tot je de moed hebt kunnen opbrengen.

Denkt dus a.u.b. niet, dat alles, waarover zo aardig gebabbeld wordt, dat het gehele leven na de dood zonder meer koek en ei is.

Ik heb dit vroeger, dank zij de overigens niet altijd zeer juiste verklaringen van hen, die met of zonder wijdingen als deskundigen golden, eenvoudiger gezien.

Ik dacht: wanneer je naar boven gaat, jongen, dan vind je daar vele gevleugelde palmtakzwaaiende wezens, die je met een halleluja binnenslepen om je in heerlijkheid te kleden en vervolgens een plaatsje aan te wijzen voor de troon van God.

Ik zag in mijn gedachten zo iets als een theater, waarin engelen optraden als ouvreuses en God het klapstuk van de voorstelling was.

Toch achtte ik het mogelijk, dat ik toch nog de andere kant uit zou gaan en dacht, enigszins bevreesd: Wanneer je naar die kant gaat, val je met een smak naar beneden, waar al een vent met een vork klaarstaat, die je opprikt of je een zure bom bent, waarna hij je in verschillende vaten van kwelling onder gaat dompelen.

Wat nu, tussen haakjes, niet waar blijkt te zijn, dus die deskundigen waren ook zo deskundig niet. Maar zo zag je in mijn dagen de dood en alles, wat er na kwam. U begrijpt dus wel, dat het een wat wonderlijke beleving voor mij was, toen ik mijzelf beschouwde na de dood in een overigens wat mistig en niet zeer lichtend gebied, waar ik moest constateren, dat een ontvangstcomité ontbrak, terwijl ik nog altijd gekleed was, zoals ik altijd reeds gekleed placht te zijn, dit inclusief de ei en snuifvlekken, die mijn frak gemeenlijk sierden.

Mijn baard echter was schoon, wat ik later als zonderling ervoer, omdat tijdens mijn leven mijn baard vaak de menukaart van de dag placht te zijn.

Het heeft mij heel wat moeite gekost te begrijpen, dat ik niet in de hemel of in de hel zat. Zelfs voor andere mogelijkheden, die mij bekend waren, was geen ondersteunend feit te vinden, want voor een vagevuur was het toch wel wat te gezellig, terwijl de temperatuur voor een voorgeborchte van de hel

voor mijn gevoel de temperatuur aan de lage kant was.

Ik stond daar dus en vroeg mij af: wat nu? Ik kreeg gezelschap, dat mij aanraadde maar eerst eens een dutje te gaan doen. Wat ik prompt deed. Maar toen droomde ik, dat ik weer leefde en dat was achteraf beschouwd toch ook niet zo gezellig.

Hé. Daar hoor ik al weer iets vallen. Wat mij aan de parabel doet denken: De zaaier ging uit om te zaaien, al waren het ook geen dropjes en een deel viel op rotsachtige boden en werd vertreden....

U ziet, enige bijbelkennis is mij nog wel bijgebleven. Trouwens, na mijn ontwaken uit de droom nog te leven, heb ik veel meegemaakt, maar in mij bestaat het gevoel, dat wij nog steeds dezelfde taal spreken als eens. Alleen is de betekenis van vele woorden sterk veranderd.

De werkelijkheid is, volgens mij, dat wij veranderen en daarmee voor ons de inhoud van het bestaan. Wanneer je dan niet al te veel inhoud in je bestaan hebt gekend, is dit een ontstellende ervaring. Heb je in het stoffelijke leven een grotere geestelijke inhoud gekend, dan is het een proces, waardoor je alleen maar sneller voorwaarts gaat, dan je tot dan toe gedaan hebt.

Dit alles wijkt af, van wat mensen denken over de stille akkers van de dood, waar, onder bomen die ruisen, zij slapen; die zijn heengegaan, dromend stil, daadloos wachtend op een ander, nieuw bestaan.

Daadloos is er niet meer bij. Tegenwoordig is men trouwens modern. Werd je vroeger onder ruisende bomen neergelegd, zoals mij gebeurde. Ik was uiteindelijk nog een redelijk goede mest. Want daartoe word je dan uiteindelijk. Tegenwoordig gaat het sneller: een vlam, een rooewolkje, dat de schoorsteen uittrekt als een biologisch nog net aanvaardbare luchtverontreiniging en afgelopen.

Toch doen die dingen niet zoveel terzake. Maar daden zijn onvermijdelijk, ook voor de geest. Indien ik mijn huidige ervaringen weer moet geven, zou ik zeggen:

Hoe heb ik in mijn vele dromen ooit met schroom de dood beschouwt, die uit een spel van licht en schaduw, erkenningen en vreugde is opgebouwd.

Wat schuwde ik toch om te treden in het bestaan van werkelijkheid, waarin het Al nu wordt gekeken, beseft en buiten alle tijd het ik bewust tot zijn zichzelf verheft, dat in geen grenzen wordt bevat.

Nu ja, dat is filosofie en ik weet het: een filosoof is ook maar een mens. Op aarde zijn er heel wat filosofen geweest. Ik heb enkelen van hen na de dood leren kennen en dan vraag je je toch wel eens af, hoe het toch komt, dat juist zij op aarde filosofen zijn geweest. Want vaak zijn dit entiteiten, die, zodra zij niet meer vrijelijk kunnen spelen met gedachten, zeer daadkrachtig een geestelijke werkelijkheid gaan hanteren.

Er zijn trouwens meer wonderlijke zaken in het geestelijke bestaan. Zo heb ik stille, romantische dichters, die in mijn tijd zeer bewonderd werden, zien reageren als ervaren vechtersbazen.

Je kunt nooit precies weten, wat je in een mens ontmoeten zult, wanneer hij is overgegaan. Maar al die filosofieën te samen vormen vreemd genoeg toch weer een soort werkelijkheid.

Zij vormen wel degelijk een deel van een grotere werkelijkheid, die overigens meer omvat dan het totaal van alle menselijke gedachten.

Dat is nu juist het leuke van het geestelijke bestaan. Wanneer je in een wereld leeft, waarin alles op de duur voor-
spelbaar is geworden, dan is er niet veel aardigheid meer aan het leven. Stel, dat u weet, wanneer u de hoofdprijs in de staatsloterij zult trekken, zo zit u in feite eerst vol ergernis en gier te wachten tot de dag eindelijk aanbreekt. Daarna bent u er niet eens echt blij mee, want u had er al op gerekend, maar beseft, dat u nooit zoveel zult kunnen uitgeven daardoor, als u eigenlijk wel had gewenst.

Alles, wat je met grote zekerheid voorziet, verliest zijn werkelijke betekenis, of het nu lijden is of geluk. Een predicable en redelijk beredeneerbaar bestaan heeft volgens mij vele nadelen.

Het tegendeel is voor mij een bestaan, waarin voortdurend vele krachten hun spel spelen, een wereld, waarin je soms niet eens geheel beseft, wat er precies gebeurt en alleen bemerkt, dat het gebeurt, om je pas later te realiseren, wat er aan de hand was.

Ik leef in een wereld, waarin wel degelijk de bliksem meerdere malen op dezelfde plaats in kan slaan. Alleen is het voor mij zeker, dat zij geen werkelijke schade zal aanrichten, maar iets tot stand brengen, wat werkelijk nodig of begerlijk was.

Ik heb wel eens gedacht: gezien de energie, die er in een onweer schuilt, zou je die kracht moeten kunnen leiden. Je laat dan eenvoudig meerdere malen de bliksem met groot geweld in je achtertuin inslaan en in een handomdraai beschik je over een mooi verglaasd zwembad dat niets heeft gekost. Wat alleen theoretische mogelijk lijkt te zijn. Maar je kunt niet met alle zekerheid zeggen, dat iets dergelijks nooit zal gebeuren.

Ik geloof, dat de onzekerheid, het gevoel, dat alles nog steeds mogelijk is, dat alles nog voortdurend zal kunnen veranderen, het beginsel vormt, van waaruit de gemakkelijkste benadering van geestelijke bewustwording mogelijk is.

Een mens, die verlangt naar een bepaald gebeuren, wordt gemeenlijk teleurgesteld. Een mens, die bang is voor een gebeuren, zal, zelfs indien dit goed voor hem is, toch de mogelijke vreugden, die er aan verbonden zijn, niet kennen.

Zalig de mens, die leven kan bij de dag. Wat er gebeurt, verwerk je, zo goed je kunt. Het verdriet van vandaag is het verdriet van vandaag, niet een last voor morgen, of de schuld van gisteren.

En de vreugde van vandaag wordt ook ten volle geproefd, zonder dat je je afvraagt, of zij morgen nog zal bestaan. Zo leven lijkt voor mij erg veel op het leven in de geest.

U bemerkt het: zoals ik reeds zeide, geef ik alleen maar wat denkbeelden ten beste. Want een ernstige toespraak lijkt mij niet gepast: Er zijn al zoveel ernstige toespraken in de wereld en wanneer je ziet, wat die uithalen, blijkt het resultaat ervan gemeenlijk minder dan nil te zijn.

Over het algemeen is de beste toespraak er nog een, waarin de spreker tenminste nog het gevoel behoudt, dat hij zijn

wijsheid en macht ten overstaan van anderen voldoende heeft gedemonstreerd. Dan heeft hij er zelf tenminste nog plezier van.

Objectief gezien wordt veel, wat op aarde ernstig bedoeld is, een lachtertje. Neem nu eens die geschiedenis met Idi Amin. Idi Dan behoef je je over de rest al niet meer te verbazen. Wanneer ik zie, hoe mensen dergelijke zaken in een dodelijke ernst proberen te benaderen en te begrijpen, krijg ik de neiging in hun midden enkele geestelijke giechels te plegen.

Ook wanneer ik een predikant zie, die zich opeens de stem Gods voelt, terwijl, wat hij zegt, vooral datgene is, wat zijn vrouw hem geïnspireerd heeft, zo vraag ik mij wel eens af, of de man beseft, dat hij met zijn H. Geest samen leeft.

Bovendien: de meeste toespraken, die zo ernstig gemeend zijn, blijven vaag en zeggen in wezen maar heel weinig. Maar wanneer je bezig bent om, zoals ik tracht nu met u te doen, gewoon eens na te denken en over enkele dingen wat te zeggen, kom je, soms zelfs zonder het te beseffen, heel dicht bij de werkelijkheid.

Wanneer ik zie, hoezeer ik in mijn eigen bestaan wordt beïnvloed door alles, wat er rond mij is, besef, hoe er in mij een onmetelijke honger bestaat naar harmonie, naar een samenklinken, een tesamen een waarde vinden, die hoger is dan wat je zelf geweest bent, komt mij steeds weer de gedachte dat alles, wat de mensen doen en zeggen, in wezen niet zo heel erg belangrijk kan zijn.

Met al die mooie woorden doe je niet veel. Je kunt er zelfs over gaan debatteren, of God al dan niet bestaat. Maar veranderen doet er niet veel. Het is natuurlijk een leuk onderwerp, omdat je er in feite nooit over uitgepraat raakt als mens. Het feit is, dat je als mens het bestaan van God niet kunt bewijzen en evenmin een bewijs kunt brengen voor het niet bestaan van God.

Mij lijkt iets dergelijks dan ook tijdsverspillen, waarbij je maar beter je innerlijk moet afvragen, wat je voelt. Wanneer jij het gevoel hebt, dat er geen God is, handel dan voorlopig maar volgens dit besef en indien een ander er anders over wil denken, zo moet deze dat maar voor zichzelf weten. Zoek liever de punten, waarop je tesamen iets tot stand kunt brengen.

Op gelijksoortige manier kun je over vele onderwerpen denken, zelfs over leven en dood, over recht en rechtvaardigheid, of zelfs twisten over de vraag, of oorlog al dan niet te vermijden is in de menselijke samenleving.

Maar besef dan ook, dat gedachten meer zijn dan vage schimmen. Het zijn invloeden. Wanneer er vandaag een man in Tjitjerksteradeel een mopje bedenkt en dit in een cafe vertelt, is de kans groot, dat u datzelfde mopje reeds de volgende dag ook kunt horen in Den Helder, in Middelburg en andere plaatsen. Toch is er niemand, die dat grapje heeft overgebracht op een controleerbare wijze. Het vliegt a.h.w. in het rond.

Elke oorspronkelijke gedachte, hoe onbelangrijk overigens ook in de ogen van de mensen, breidt zich met grote snelheid uit. Wanneer medemensen, waar dan ook, hiervoor ontvankelijk

vankelijk zijn, zullen zij die gedachte opeens ook krijgen en er mogelijk iets mee gaan doen. Dat is dan het wezen van echte harmonie.

Indien er een enkele mens zou zijn, die in zich even een gevoel van licht en kracht heeft en dit, zonder mogelijk ook maar te beseffen, uitstraalt in de wereld, is er kans, dat dit zelfde licht overal opeens opduikt.

Er is een wisselwerking tussen mensen en mensen en geesten en mensen. Je kunt natuurlijk niet met zekerheid zeggen, dat het uitstralen van een licht op de ene plaats ten gevolge zal hebben, dat dit licht op een bepaalde andere plaats ook merkbaar wordt.

Je kunt alleen met zekerheid zeggen: het zal ergens in de mensheid en dus ook op aarde in verschijning treden. De plaats blijft echter onbekend.

Wanneer er in een mens een gedachte is, die dicht bij de werkelijkheid komt, zo wordt deze a.h.w. uit het geheel van het menselijke denken gelicht, zelfs indien het voor degene, die deze denkt, eerder het gevolg is van een bepaalde emotie, dan het gevolg van een bewust proces en een bepaalde bedoeling, zal die gedachte ook overal elders op kunnen treden.

De gedachte vervormt daarbij mogelijk enigszins, maar de emotie, die zij brengt, blijft dezelfde. Het is een gevoelswaarde, die over de wereld wordt uitgezaaid.

Wanneer ik kijk naar mijn eigen wereld, zo blijkt mij, dat ook wij daardoor vaak beroerd worden. Ook al kunnen wij daarmee geen directe feiten tot stand brengen.

Om het beeldender uit te drukken: wij rijden niet zelf met de handwagen, maar staan klaar om even in te grijpen, wanneer men de brug over moet.

U kunt u dit mogelijk niet meer voor de geest halen. In mijn dagen waren er echter vele nogal hoge bruggen en daarbij stonden vaak mannen, die voor een fooi hielpen om een handkar over de brug te duwen.

Wat ik wil zeggen: wij stellen niet zelf de daad, wij brengen de zaak niet zelf in beweging, maar zijn bereid en vaak in staat te helpen, wanneer iemand, die de daad stelt, aan een moeilijk punt komt.

Als geest kun je de wereld van de mensen nu eenmaal niet volledig beïnvloeden. Wel kun je proberen ergens bij de mensen iets te wekken, zodat zij het iets meer doen.

O, als geest lach je dan wel eens over jezelf en over de anderen, want je valt ook wel eens op je snuffert. Maar toch is er een samenhang tussen mens en geest en mens en mens onderling en dit is een van de belangrijkste dingen, die ik mij kan voorstellen. Je kunt er wel over praten, maar niets verklaren, zelfs wanneer je de feiten kunt konstateren.

De feiten blijven. de verklaringen worden al snel tot filosofieën, theorieën, die gebouwd zijn op enkele feiten, maar nimmer geheel bewijsbaar zullen zijn.

Willen degenen, die nu in slaap gevallen zijn, even ja roepen? De anderen vraag ik het niet, anders wordt het zo een lawaai. Hebt u het volgende trouwens wel eens opgemerkt?

Wanneer iemand ingedommeld is, b.v. uw buurman, dan moet u hem eens aanstoten. Dan zal hij onmiddellijk zeggen, dat het mooi is. Dat klopt bij een concert zo goed als bij een lezing.

Vaak denken degenen, die geluisterd hebben, er anders over, maar die hebben dan ook niet in stilte naar zichzelf geluisterd.

Maar om ter zake te komen: met al die schijnbaar losse praatjes heb ik natuurlijk toch wel een bepaalde bedoeling. Ik wil u duidelijk maken, dat wij een band hebben, maar dat wij die band ook op de juiste wijze moeten leren hanteren.

Wanneer wij hier bij elkaar zijn en allen wat sip zitten te kijken, is de kans groot, dat elders ook mensen sip gaan zitten kijken. Dat is dan uw bedoeling wel niet, maar u veroorzaakt dit toch wel.

Wanneer u hier wat kracht, of wat vreugde vindt, dan zal ook dit onwillekeurig naar anderen weerkaatst worden.

Wanneer u in uzelf een stukje waarheid vindt, een stukje licht vindt, dan is dit niet alleen iets, wat tot u zelf beperkt blijft, het is iets, wat ook overal buiten u van invloed kan zijn.

Wanneer u dan zo bedrukt samenkomt als vandaag het geval was, zo kan ik dit wel begrijpen, want er is iemand, die u kent, doodgegaan.

Maar toch heb ik de euvele moed daaraan toe te voegen, dat je toch iets verder moet gaan dan het een slag te noemen. Je moet wel degelijk proberen de feiten te aanvaarden en in jezelf de moed, de kracht en het licht te vinden, waardoor je ook elders mensen, die in een gelijksoortige situatie zijn - en er gaan nogal wat mensen dood vandaag aan de dag en soms door zeer vreemde oorzaken - toch kunnen gevoelen: het is te overwinnen en bovenal kunnen voelen: hoe erg voor mij ook, toch is ook dit zinvol.

Het is niet meer een hulpeloos, radeloos, reddeloos de gebeurtenissen ondergaan in dat geval. Dan voelen velen, die bij dit alles betrokken zijn: Juist nu moet ik de kracht vinden om te bewijzen, wie ik zelf ben. Nu juist moet ik in mijzelf de band voelen met het hogere en er naar streven om daar ook iets mee te doen.

Ideaal is dat natuurlijk nog niet, maar het helpt de zaken beter dragen en dat is belangrijk. Ik besef het menselijke standpunt in dergelijke gevallen heus wel. Maar ja, ik krijg soms van die eigenaardige gedachten.

Soms denk ik aan God als een Schepper, die zit te breien. Ik weet niet, wat Hij breit, maar mogelijk is het een nieuwe schepping, of een hemdje voor een kind. In ieder geval, voor mij breit God.

Wij zitten in de draden. Nu weet u, dat, wanneer er te veel spanning op een of enkele draden komt te staan, hierdoor het gehele product scheef dreigt te worden. Maar wanneer er nu een andere draad is, die tijdelijk ook spanningen te verwerken krijgt, komen de andere draden weer op hun plaats en wordt het werkstuk weer recht. U hebt dit mogelijk zelf wel eens gedaan.

U kunt het anders bij breiende dames vaak genoeg zien: dat lapje hangt er wat lubberig en wapperig bij. Zij pakken het dan in de handen, rekken er eens een keer aan en opeens is het weer recht.

Dat is hetgeen wij met het weefsel van het leven zouden moeten doen. Ook U.U zit hier en vindt dit beeld wel aardig. Voor mij moogt u zolang blijven zitten, als u maar wilt en het

gesprokene zo mooi of lelijk vinden, als u maar wilt, wanneer u tenminste ook besluiten kunt, zo nu en dan eens iets te doen. Want aan mooie woorden alleen hebben wij niets.

Er zijn spanningen? Goed, dan moeten wij daar iets tegenover stellen. Wij moeten een spanning opbrengen uit onszelf, waardoor wij alle spanningen, die het beleven van de wereld, de aanvaarding van het bestaan bij anderen, scheef dreigen te trekken weer recht kunnen komen.

Tja, hoe moet je dit illustreren? Jan stond te kijken in het dal. De nacht was bijna reeds voorbij. De duisternis was er nog vaag, hij voelde door wolken zich omgeven en sprak tot zichzelf: hoe grijs is het leven.

Toen kwam er een lichtje, een heel kleine gloed. Jan keek eens, sprak: grijsheid alom. Moet ik zo verdergaan? Wat is dan het doel van mijn streven.

Het werd nog wat lichter en plotseling sprak Jan: komt daar soms iemand met een lantarentje aan? Ik ga met hem mee, dan zie ik wat beter, hoe ik wel moet gaan.

De betweter vergat: de zon geeft ook licht en licht is de grote kracht van alle bestaan. De zon ging toen op in purper en goud en heeft poorten van rood aan de einder gebouwd. Waarop Jan sprak: verrek, het wordt dag. Ik meen, dat ik nu wel vertrekken mag. Hij keek naar het dal en dacht: dit is niet gewoon: het leek mij zo grauw en het is toch zo schoon.

Erg ouderwets natuurlijk dit halve vers. Het heeft dan ook niets met dichtkunst te maken. Maar wij staan vaak op een dergelijke wijze naar het leven te kijken. Toch gaat ook voor ons het grote licht vanzelf wel op.

Maar wanneer wij in de eerste lichtschijn de bode zien van het komende licht, staan wij tenminste niet nodeloos onszelf te beklagen en bereiden ons voor op de juiste wijze op mars te gaan, zodra het licht genoeg wordt.

U daar vindt het gek, dat ik nu spreek over op mars gaan? Ik ben heus geen militair geweest. Maar ik had 8 kinderen en dat komt toch vaak wel een beetje op het zelfde neer, want dan moet je soms ook wel voor sergeant-majoor spelen. Het enige nadeel was mijn medeofficier, die het zelden met mijn besluiten eens was.

Licht is niet alleen maar iets, waarop wij moeten wachten. Zo nodig moeten wij er naar zoeken en desnoods moeten wij proberen het ook uit onszelf voort te brengen.

Stilzitten en filosoferen alleen brengt je in het leven niet veel verder. Stilzitten en filosoferen betekent voor iemand, die als geest leeft, dat de werkelijkheid op de duur gewoon aan je voorbij zal gaan. Je moet leven.

Maar leven betekent nu eenmaal niet alleen maar denken, het betekent ook doen. Zoals het niet alleen betekent: plannen ontwerpen, maar ook: zelf zijn.

Wat mij brengt tot de laatste in deze reeks van opmerkingen:

Ik weet niet, of u in het licht gelooft. Indien u dit doet, doet u dit zeker wel op uw eigen wijze. Maar hebt u niet ergens in uzelf een ideetje, een klein gevoelentje, dat een beetje blij is?

Laat nu die hele rommel eens rusten, zoals het kabinet, dat geformeerd moet worden en schijnbaar reeds in een toestand van aankomende deformatie verkeert.

Vergeet even de gijzeling, die even aan haar AOW of einde dreigt toe te komen en al die dingen. Vergeet al die ellende nu eens even.

Zoek in jezelf licht, een heel klein beetje maar. Jullie denken nu niet allemaal aan dezelfde dingen natuurlijk. Maar toch: wat zou de wereld dan even licht, wat zou het leven even vrolijk zijn, nietwaar?

Laat ons dit nu eens vastnemen. Er is voor ons altijd, al is het maar in een droom of een verwachting, licht. Er is altijd, ook al lijkt het ons een droom, die nooit waar zal worden, enige vreugde voor ons weggelegd. Diep in ons dragen wij het denkbeeld, dat het voor ons even goed, even vreugdig zou kunnen zijn in het leven.

Houdt dit nu eens even vast en zeg tot jezelf: Er is licht in het leven, ook wanneer wij het niet direct kunnen vinden. Er is kracht in de eeuwigheid en in ons, ook wanneer wij wel eens denken: waar blijft het toch.

Er is kracht, er is kracht, er is vreugde in de gehele kosmos. Laat ons dan zo nu en dan proberen deze even, al is het maar voor een heel kort ogenblik, te beleven.

U doet mee? Goed. Dan geven wij nu een hele hoop mensen een nieuwe mogelijkheid. Mensen en geesten geven wij zo een nieuw lichtje en onszelf misschien een kleine stimulans om iets waar te maken, iets te veranderen, waarover wij al lang hebben gedacht, maar waaraan wij nog nooit werkelijk iets hebben gedaan.

Dit is nu het grijpen naar de essentie van het bestaan. En of je nu doodgaat of leeft: wanneer je durft grijpen naar deze essentiële waarheid: ondanks alles is er licht, is er kracht, is er vreugde en niet alleen duisternis, maar licht, niet alleen maar wanhoop, maar ook vervulling en vreugde, vinden wij voor onszelf de sleutel naar de lichte werelden.

Dan vinden wij in onszelf de weg naar de verborgen kracht, die in al het geschapene leeft. En dan vinden wij in de wereld ook overal de weerkaatsing, van hetgeen wij in onszelf voor een ogenblik beseffen en vinden.

Dat is alles, wat ik te vertellen heb. Niet veel misschien, maar toch de moeite waard, wanneer u mee hebt gedaan. En wanneer u niet meedeed: probeer het toch een keer. Baat het niet, zo schaadt het niet. Het kost ook niets, dus als een goede hollander moogt u het proberen.

En daar u kennelijk op dit alles geen vragen wilt stellen, ga ik besluiten. Ik heb alles gedaan, wat mij te doen stond. Mij rest alleen nog u allen verder een hele prettige avond en goede nachtrust toe te wensen. Ik wens u alles toe, wat u uzelf wenst en hoop, dat u alles, wat u voor uzelf wenst, dan ook aan anderen zult gunnen.

Tot ziens.

-0-0-0-0-0-

d.d. 10 juni 1977